

EUROPOS PILIETYBĖ – TAI DAUGIAU NEI TEISĖS!

2012 m. vasario 22 d., Vilnius

Atviras laiškas EP nariams: Komisijos pasiūlymas 2013 m. paskelbti „Europos piliečių metais“

2011 m. rugpjūčio 11 d. Europos Komisija pasiūlė **2013 m. paskelbti „Europos piliečių metais“**, siekiant paminėti Europos Sąjungos pilietybės sukūrimo, remiantis 1993 m. įsigaliojusia Maastrichto sutartimi, dvidešimtmetį.

Europos pilietinės visuomenės organizacijos ir EESRK Ryšių grupės¹ nariai sveikina Komisijos siūlymą išskirti ES pilietybės svarbą politinėje dienotvarkėje. Jau ilgą laiką siekiame, kad **pilietybė įgytų skersinį matmenį Europos politikoje** ir taptų visų ES veiklos sričių pagrindiniu prioritetu. Šis pasiūlymas – svarbus žingsnis pirmyn kuriant piliečiams palanki Europos Sąjungą, kuri nebūtų orientuota vien tik į ekonomikos reikalus.

Tačiau nerimą kelia tai, jog 2013 Europos piliečių metais, **ES pilietybė apsiriboja asmens teisėmis paremtu traktavimu ir neatsižvelgia į europiečių priklausymo bendrai Europos Sąjungai pojūtį.**

Jei laikysime, kad Komisijos pasiūlymo 2013 m. paskelbti „Europos piliečių metais“ pagrindinis tikslas yra didinti informuotumą apie ES piliečių teises, siekiant palengvinti laisvo judėjimo ir gyvenimo teisės įgyvendinimą, prašome EP narių:

- 1. praplėsti 2013 Europos metų dėmesio sritį** ir suteikti Europos pilietybei visą jos reikšmę ir apimtį, atsižvelgiant į naujas perspektyvas, atvertas Europos Sąjungos sutarties 11 straipsnio dėl piliečių dalyvavimo Europos Sąjungos demokratiname gyvenime, dėl šių priežasčių:
 - demokratinė pilietybė neapriboja piliečio teisinio statuso, tačiau apima visus gyvenimo demokratinėje visuomenėje aspektus, susijusius su įvairiomis sritimis, pavyzdžiui, švietimu, darniu vystymusi, nediskriminavimu, žmonių su negalia dalyvavimu visuomenės gyvenime, lyčių lygybe, vienodu moterų ir vyrų atstovavimu priimant sprendimus ir t.t.;
 - demokratinė pilietybė reiškia, kad piliečiai turi žodžio teisę ES politikos formavimo ir sprendimų priėmimo procesuose, išrinkdami savo atstovus į Europos Parlamentą. Šiuo metu, artėjant 2014 m. rinkimams ir daugeliui piliečių manant, kad Europos Sąjunga yra nutolusi nuo jų rūpesčių, rizika yra itin didelė;
 - demokratinė pilietybė taip pat reiškia, kad visuomenė pasitiki Europos institucijomis ir šios institucijos yra užtikrina aktyvų piliečių ir organizuotų pilietinės visuomenės subjektų dalyvavimą Europos procesuose. Todėl siekiant suteikti aktyviam pilietiškumui praktinio pagrindo, be Lisabonos sutarties nuostatų reikalingas ir susitarimas tarp institucijų ir struktūrinis pagrindas Europos pilietiniam dialogui.²

¹ Ryšių grupė yra struktūra, 2004 m. įkurta Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto, skirta sukurti pagrindą politiniam dialogui tarp EESRK ir Europos pilietinės visuomenės organizacijų bei tinklų.

² Daugiau informacijos rasite [Tikro Europos pilietinio dialogo manifeste](#) ir kvietime kurti [Struktūrinį Europos pilietinio dialogo pagrindą](#).

2. užtikrinti, kad **2013 Europos metų pasirengimui ir įgyvendinimui būtų skirtos tinkamos finansinės priemonės**, kadangi dabartinis vieno milijono eurų biudžeto pasiūlymas leistų tik komunikacijos „iš viršaus“ priemonės, bet ne apčiuopiamus veiksmus, ir jame nenumatytas piliečių ir pilietinės visuomenės organizacijų iniciatyvų bendras finansavimas;
3. pakviesti Komisiją **glaudžiai įtraukti pilietinės visuomenės organizacijas į 2013 Europos metų pasirengimą ir įgyvendinimą**, kadangi jos vaidina pagrindinį vaidmenį vykdam Europos projektą taip, kad jis visiškai atitiktų piliečių lūkesčius.

Ką reiškia Europos pilietybė praėjus dvidešimčiai metų nuo jos įkūrimo? Pirma, tai – teisinis statusas, užtikrinantis judėjimo laisvę ir kai kurias politines teises, kurios prisideda prie bendrosios rinkos kūrimo ir priklausymo prekių, paslaugų ir žmonių bendruomenei jausmo formavimo.

Europa – jos piliečių kasdieninio gyvenimo dalis, tačiau šios „bendrosios rinkos pilietybės“ suteikiamos teisės ir nauda yra iš esmės susijusios su judėjimu, todėl jos veiksmingos tik „užsienyje“. O kaip asmenys, kurie nekeliauja, nesimoko ir nedirba užsienyje, ir kuriems Europos pilietybė tėra abstrakti ir bereikšmė sąvoka?

Mes manome, kad **pilietybės sąvoka apima abipusį ryšį tarp bendruomenės ir jos narių**. Lisabonos sutartis teikia platesnį pagrindą Europos pilietybės, įtvirtintos „vertybėmis paremtoje bendrijoje“, vystymui ir stiprina jos socialinį ir politinį matmenį, suteikdama Pagrindinių teisių chartijai tokią pat teisinę vertę kaip ir Europos Sąjungos sutartims, ir sukurdamą sąlygas piliečiams ir pilietinės visuomenės organizacijoms visiškai įsitraukti į Europos procesus.

2013 Europos piliečių metai turėtų atspindėti šią tikrovę ir turėtų būti veiksmingai įdiegta ES Pagrindinių teisių chartija ir tinkami kontrolės mechanizmai. Europos pilietybė taip pat turėtų būti paremta gyvenamosios vietos principu ir **teisių visuotinumą vardan, visi Europos Sąjungos gyventojai turėtų būti lygiateisiai ir turėti vienodas teises dalyvauti viešajame gyvenime kaip ES piliečiai**.

Todėl 2013 Europos metais itin svarbu didinti informuotumą apie visus pagrindinių teisių aspektus – tai taip pat yra pilietinės visuomenės organizacijų atsakomybė.

Be to, **2013 Europos metai turėtų būti laikomi galimybe sumažinti atotrūkį tarp ES ir jos piliečių**. „Sukūrę Europą, turime sukurti europiečius!“ – sakydavo buvęs EP narys Bronislaw Geremek. Europos politinė erdvė egzistuoja, tačiau dar daug trūksta iki Europos viešosios erdvės ir tikros Europos visuomenės. Kaip matyti iš paskutinių Europos Parlamento rinkimų ir apklausų, rodančių piliečių informuotumo apie Europos pilietybę ir tapatybę trūkumą³, šiuo metu vis didėja atotrūkis tarp Europos Sąjungos ir jos piliečių.

Prie šio piliečių nepasitenkinimo Europos Sąjunga iš dalies prisideda Europos institucijų nesugebėjimas duoti stiprų ir koordinuotą politinį bei institucinį atsaką dabartinei finansinei, ekonominei ir socialinei krizei ir vis labiau įsivyraujantis tarpvyriausybiniis Europos procesų vykdymo būdas.

Manome, kad išties **aktyvus pilietiškumas** yra svarbi sąlyga norint atgaivinti Europos projektą. Taip pat suteikus piliečiams ir pilietinės visuomenės organizacijoms priemonės dalyvauti viešuosiuose Europos debatuose ir išsakyti savo nuomonę, o Europos institucijoms teikiant atgalinį ryšį, kaip buvo suprastos išsakytos problemos ir kaip buvo į jas atsižvelgta, sustiprėtų ES politikos ir veiksmų demokratiškumas ir jie būtų geriau suprantami ir priimami. Siekiant sustiprinti Europos projekto teisėtumą, būtina tikra dalyvaujamoji demokratija, apimanti vienodą moterų ir vyrų atstovavimą ir dalyvavimą priimančias sprendimus, turinčius įtakos jų gyvenimui.

Direktorius

Martinus Žaltauskas

³ 2010 m. ES pilietybės ataskaita.

Europos pilietinės visuomenės organizacijos ir EESRK Ryšių grupės nariai įkūrė pilietinės visuomenės aljansą, kurio tikslas – mobilizuoti ir koordinuoti pilietinės visuomenės įsitraukimą į 2013 Europos piliečių metais numatytą veiklą ir inicijuoti debatus visos Europos lygmeniu dėl Europos piliečių teisių įgyvendinimo ir piliečių dalyvavimo ES demokratiame gyvenime klausimų. Šis aljansas atviras visoms pilietinės visuomenės organizacijoms, turinčioms tą pačią viziją ir noro skatinti įsitraukimą į bendrą projektą ir Europos visuomeninės erdvės kūrimąsi.

socialplatform

Socialinių paslaugų teikėjų grupės

